

Monitor van het eerste cohort assistent-opleidingen in het vmbo

CLN
Lange Voorhout 14
Postbus 85518
2508 CE Den Haag
e info@sopo.nl
w www.cln-info.nl

Den Haag, april 2005

Inhoudsopgave

Monitor van het eerste cohort assistent-opleidingen in het vmbo	3
Samenvatting	3
Inleiding	5
De monitorgesprekken	6
Opzet van de monitor.....	6
De kwantitatieve vragenlijsten	7
I. Fase van het project.....	7
II. Ondersteuningsaanbod	7
III. Het aanbod van de assistent-opleidingen	8
De monitorgesprekken	10
I. Leerlingaantallen.....	10
II. Doelgroep	11
III. Determinatie	12
IV. Programma-aanbod	14
V. Beroepspraktijkvormings-plaatsen.....	15
VI. Examinering	17
VII. Organisatie	18
VIII. Rechtsbescherming.....	19
IX. Doorstroming	20
Bijlage 1: Overzicht van de assistent-opleidingen per beroepsgericht programma.....	22
Bijlage 2: Leerlingenaantallen assistent-opleidingen en leerwerktrajecten in het vmbo per 1 oktober 2004.....	26

Monitor van het eerste cohort assistent-opleidingen in het vmbo

Samenvatting

Met ingang van het schooljaar 2004-2005 mogen vmbo-scholen in nauwe samenwerking met roc's en/of aoc's assistent-opleidingen in het vmbo aanbieden. Assistent-opleidingen zijn mbo-opleidingen op niveau 1.

Ruim 100 vmbo-scholen hebben een aanvraag ingediend om deze opleidingen te mogen verzorgen, waarvan uiteindelijk 81 OCW-scholen en 10 LNV-scholen toestemming hebben gekregen. In de maanden november 2004 tot en met april 2005 heeft het CLN 28 monitorgesprekken gevoerd met deze scholen. Twee OCW- en vier LNV-scholen hebben aangegeven dit jaar nog niet met de assistent-opleiding in het vmbo te starten.

Uit de gesprekken met de scholen blijkt dat ondanks de regionale verschillen de meesten de assistent-opleidingen in vanuit het vmbo. De scholen zetten maatrajecten op voor vmbo-leerlingen die niet in staat zijn om in de brede basisberoepsgerichte leerweg of in het smallere leerwerktraject (al dan niet met leerwegondersteunend onderwijs) een diploma te halen. Ze beschouwen de assistent-opleiding als een variant op de basisberoepsgerichte leerweg en het leerwerktraject. Tijdens de gesprekken kwam regelmatig naar voren dat de basisberoepsgerichte leerweg te theoretisch is. Het leerwerktraject biedt scholen de ruimte om in te spelen op de capaciteiten van de zwakkere basisberoepsgerichte leerwegleerling. Toch zitten de scholen in hun maag met een kleine groep leerlingen die zelfs niet met het leerwerktraject uit de voeten kan. Het gaat om leerlingen die cognitief zwak zijn, en daarnaast ook gedragsproblemen, beperkte sociale vaardigheden en een zwak schoolritme hebben. Deze leerlingen hebben een intensieve begeleiding nodig in de kleinschalige, vertrouwde omgeving van het vmbo.

De meeste scholen zien de assistent-opleiding als een maatwerktraject voor vmbo'ers. De assistent-opleiding biedt de scholen de mogelijkheid om deze leerlingen nog gerichter voor te bereiden. Wel worstelen ze met de vraag of de assistent-opleiding en het leerwerktraject bij hun op school naast elkaar zouden moeten bestaan. Sommige pilot-scholen zien op termijn de assistent-opleidingen de leerwerktrajecten volledig overvleugelen. Ze verwachten dan ook dat de leerwerktrajecten uiteindelijk verdwijnen. Anderen zien daarentegen de meerwaarde van het aanbieden van beide trajecten. De meerderheid van de scholen laat zich echter nog niet uit voor een van beide.

Scholen determineren op uiteenlopende wijze. Voor sommige scholen is de plaats van de assistent-opleiding en daarmee samenhangend de scheidslijn tussen het leerwerktraject en de assistent-opleiding lang niet altijd even duidelijk. Het determinatieproces is in zulke gevallen ook niet eenvoudig. Voor de scholen is determineren dan meestal een gevoelskwestie. Andere scholen hanteren de determinatiecriteria die ze voor lwt-leerlingen opgesteld hebben.

Vooralsnog gaat het om een beperkte groep leerlingen. Uit de Integrale Leerlingtelling 2004 van CFI en de cijfers van het ministerie van LNV blijkt dat dit schooljaar 361 leerlingen een assistent-opleiding volgen. Het overgrote deel van deze groep, 299 leerlingen, zit in leerjaar 4 en zal dus naar verwachting dit jaar het niveau 1-diploma halen. De teldatum van 1 oktober vertekent dit beeld enigszins. Uit de gesprekken blijkt dat de meeste scholen op dit moment hun leerlingen pas in het vierde jaar het trajecten laten instromen. Het is te verwachten dat dit instapmoment de komende jaren – als de assistent-opleidingen in het vmbo eenmaal staan – verschuift naar de tweede helft van het

derde leerjaar. De verschillen tussen de OCW-scholen enerzijds en de LNV-scholen anderzijds zijn op de meeste punten verwaarloosbaar. De groen-scholen kiezen door de bank genomen alleen voor een eerder instroommoment. Dit zou te maken kunnen hebben met hun ervaringen met Track21, de voorloper van de assistent-opleiding in het vmbo.

Omdat bij de assistent-opleiding in het vmbo zowel het vmbo als het mbo betrokken zijn, verwachten veel scholen een vliegwielerwerking. De nauwe samenwerking zal ook voor de overige leerwegen zijn vruchten afwerpen. Dit komt volgens de betrokkenen de loopbaan van de leerlingen ten goede. De deelnemende scholen zijn zonder uitzondering enthousiast over deze maattrajecten. Ze zien de assistent-opleiding in het vmbo als een aanvulling op het ondersteuningsaanbod dat ze al in huis hebben. Een nieuwe mogelijkheid om leerlingen binnen boord te houden die buiten de boot dreigen te vallen. De assistent-opleiding ligt in hun ogen dan ook duidelijk in het verlengde van het huidige (zorg)aanbod. Deze maattrajecten bieden de scholen een nieuw middel om leerlingen onderwijs te geven die anders zonder twijfel uitgevallen waren.

Inleiding

Sinds het schooljaar 2001-2002 kunnen vmbo-scholen in de basisberoepsgerichte leerweg leerwerktrajecten aanbieden. Leerwerktrajecten zijn bestemd voor leerlingen die gebaat zijn bij een meer praktische invulling van de basisberoepsgerichte leerweg. Bijvoorbeeld omdat ze anders leren – namelijk door te doen – en dus beter gemotiveerd worden door een sterk praktijkgericht programma. Of omdat ze moeite hebben met leren en examen doen in vijf vakken voor hen simpelweg teveel is. Binnen een leerwerktraject kunnen leerlingen in een combinatie van leren en werken een vmbo-diploma leerwerktraject/basisberoepsgerichte leerweg halen.

Parallel aan de invoering van leerwerktrajecten ontwikkelden het APS, de SLO en de AOC raad het project Track21. In Track21 staat de doorlopende leerlijn vmbo-groen basisberoepsgerichte leerweg – niveau 1 mbo-groen centraal voor leerlingen die niet in staat zijn om het vmbo-diploma BB of BB/lwt te behalen. Het succes van dit groene maattraject leidde uiteindelijk tot de publicatie van de *Tijdelijke beleidsregel assistentopleiding in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo)* in Gele Katern 31 van 17 december 2003. Met deze regeling boden de ministeries van OCW en LNV alle vmbo-scholen de gelegenheid om naast leerwerktrajecten ook de assistent-opleiding in het vmbo aan te bieden. De assistent-opleiding biedt scholen de mogelijkheid om hun ondersteuningsrepertoire beter te kunnen laten aansluiten bij de behoeftes van leerlingen.

Verschillen tussen leerwerktraject en assistent-opleiding in het vmbo

	Leerwerktraject	Assistent-opleiding in het vmbo
Programma	vmbo-eindtermen	Mbo-niveau-1-eindtermen
Buitenschools	Ten minste 640 klokuren, verzorgt in 80 dagen, en ten hoogste 1260 klokuren, verzorgd in 160 dagen in leerjaar 3 en 4	bol-opleiding: 20 tot 60 procent bbl-opleiding: minimaal 60 procent
Examinering	Centraal examen vmbo (tenminste Nederlands en een beroepsgericht programma)	Examinering onder verantwoordelijkheid van de mbo-instelling
Diploma	Vmbo-diploma BB/lwt	Mbo-1-diploma
Doorstroming	Doorstroming naar niveau 2	Doorstroming naar niveau 2

De aanvraagprocedure

Met ingang van het schooljaar 2004-2005 mogen vmbo-scholen in nauwe samenwerking met roc's en/of aoc's assistent-opleidingen in het vmbo aanbieden. Assistent-opleidingen zijn mbo-opleidingen op niveau 1.

Het afgelopen jaar hebben ruim 100 vmbo-scholen een aanvraag ingediend om deze opleidingen te mogen verzorgen. De ministeries van OCW en LNV hebben de aanvragen beoordeeld op basis van de verplichte samenwerkingsovereenkomst met een mbo-instelling over:

- het programma-aanbod

- de examinering en diplomering
- de rechtsbescherming van de leerling, en
- de doorstroom van de leerlingen na afronding van de assistent-opleiding.

Voor leerlingen die jonger zijn dan 16 jaar golden enkele aanvullende eisen voor een bpv-plaats in de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB).

Het is vanzelfsprekend van groot belang om deze eerste groep scholen te volgen bij het invoeren van deze maattrajecten. De ministeries van OCW en LNV hebben het CLN daarom gevraagd om de goedgekeurde projecten te monitoren. Op deze manier krijgen zowel de beide ministeries als de deelnemende scholen een duidelijk beeld van de ervaringen tot nu toe; de knelpunten, de oplossingen en de *good practices*.

De monitorgesprekken

In de maanden november 2004 tot en met begin april 2005 heeft het CLN 28 monitorgesprekken gevoerd, 22 met OCW-scholen en zes met LNV-scholen. Twee OCW- en vier LNV-scholen (met in totaal zeven vestigingen) hebben aangegeven dit jaar nog niet met de assistent-opleiding in het vmbo te starten. In overleg met elk van deze scholen is besloten dat een monitorgesprek op dit moment nog niet aan de orde is.

Op basis van de verzamelde gegevens en ervaringen is een duidelijk beeld te schetsen van het eerste cohort assistent-opleidingen in het vmbo. In totaal doen 81 OCW-scholen samen met 25 roc-vestigingen en 15 groen-scholen met 11 aoc's mee met de assistent-opleidingen. De meeste scholen zetten de maattrajecten op samen met enkele andere vmbo-scholen uit de regio. Hierbij gaat het meestal om een samenwerkingsverband van twee tot vier scholen samen met een roc. Er zijn echter enkele voorbeelden van een enkele vmbo-school en een roc. Daarnaast bestaan er ook grotere samenwerkingsverbanden. In Amsterdam hebben bijvoorbeeld vijftien vmbo-scholen de handen ineen geslagen.

Opzet van de monitor

De monitoring van de assistent-opleidingen bestond uit twee gedeeltes: een kwantitatieve vragenlijst en een kwalitatief monitorgesprek. Voorafgaand aan het gesprek met de vmbo-scholen en het bijbehorende mbo ontving elke vmbo-school een vragenlijst. In deze vragenlijst werd gevraagd naar kwantitatieve gegevens: welke beroepsgerichte programma's biedt de school in de basisberoepsgerichte leerweg aan? Hoeveel leerlingen volgen deze programma's? Biedt u leerwerktrajecten en leerwegondersteunend onderwijs aan? En welke assistent-opleidingen wilt u samen met het mbo aanbieden? Deze gegevens vormden de basis voor het monitorgesprek en een bruikbare informatiebron voor dit verslag. Tijdens de monitorgesprekken werd vervolgens ingegaan op de inhoudelijke en organisatorische kant van de assistent-opleidingen. Doordat het CLN uitvoerig gesproken heeft met elk van de projecten, konden deze gesprekken verrijkt worden met de ervaringen van scholen uit andere regio's. Hierbij viel regelmatig op dat verschillende scholen voor dezelfde problemen andere oplossingen bedacht hadden.

De kwantitatieve vragenlijsten

Voorafgaand aan de monitorgesprekken heeft het CLN alle 81 OCW-scholen en 10 LNV-scholen een korte vragenlijst toegestuurd. In deze vragenlijst werd gevraagd naar kwantitatieve gegevens van de individuele scholen: welke beroepsgerichte programma's biedt de school aan in de basisberoepsgerichte leerweg? Hoeveel leerlingen volgen deze programma's? Biedt u leerwerktrajecten en/of leerwegondersteunend onderwijs aan? En welke assistent-opleidingen wilt u samen met het mbo aanbieden? Deze gegevens vormden de basis voor het monitorgesprek. In totaal hebben 67 scholen de kwantitatieve vragenlijsten teruggestuurd; 56 OCW-scholen en 11 groen-vestigingen. De teruggestuurde lijsten leveren het onderstaande beeld op.

I. Fase van het project

Fase van het project	In 2004-2005 nog niet gestart	2004-2005 is een voorbereidingsjaar	Met één of meer opleidingen gestart	
OCW-scholen	2 (=3,7%)	26 (=46,3%)	28 (=50,0%)	56
LNV-scholen	4 (=36,4%)	2 (=18,1%)	5 (=45,5%)	11
Totaal	6 (= 9,0%)	28 (= 41,8%)	33 (= 49,2%)	67 (=100%)

N=67

Uit de bovenstaande cijfers blijkt dat het nagenoeg alle scholen druk doende zijn met de assistent-opleidingen. Negentig procent van de scholen is bezig, waarvan 49 procent ook al daadwerkelijk van start gegaan is met de opleidingen. De bovenstaande uitkomsten behoeven enige nuancering. Uit monitorgesprekken bleek echter dat scholen de termen 'starten' en 'voorbereidingsjaar' verschillend uitlegden. Bij navraag bleek nagenoeg iedereen de eerste stappen gezet te hebben.

Slechts zeven scholen, twee OCW- en vijf LNV-scholen, hebben besloten om nog niet te starten met de assistent-opleidingen. De scholen droegen hiervoor uiteenlopende redenen aan. De veranderende kwalificatiestructuur van het mbo en de brede assistent-opleidingen op niveau 1 (ten opzichte van de smalle assistent-opleidingen in het vmbo) worden hierbij genoemd. De op handen zijnde veranderingen zorgen voor de nodige onduidelijkheden. Ook bij de scholen die al wel van start gaan of zijn gegaan met de assistent-opleidingen in het vmbo. Het mbo maakt zich langzaam op om over te schakelen naar brede, op competenties gerichte programma's, terwijl het vmbo nu aan de slag gaat met smalle programma's. Andere redenen om nog niet direct te starten zijn bijvoorbeeld de invoering van leerwerktrajecten en twijfels over de doelgroep van de assistent-opleiding.

II. Ondersteuningsaanbod

Biedt de school leerwerktrajecten aan?	Ja	Nee	
OCW-scholen	43 (=78,2%)	13 (= 21,8%)	56
LNV-scholen	11 (= 100%)	-	11

Totaal	54 (= 80,6%)	13 (=19,4%)	67 (=100%)

N=67

Nagenoeg alle deelnemende scholen bieden leerwerktrajecten aan. Uit de monitorgesprekken kwam naar voren dat degenen die op dit moment geen leerwerktrajecten aanbieden afspraken hebben met vmbo-scholen in de omgeving die dat wel doen.

Biedt de school leerwegondersteunend onderwijs aan?	Ja	Nee	
OCW-scholen	53 (=94,5%)	3 (= 5,5%)	56
LNV-scholen	11 (=100%)	-	11
Totaal	64 (= 95,5%)	3 (=4,5%)	67 (=100%)

N=67

Ook deze antwoorden spreken voor zichzelf. Nagenoeg alle LNV- en OCW-scholen bieden leerwegondersteunend onderwijs aan. Degenen die geen lwoo aanbieden hebben – evenals de lwt-loze scholen - afspraken gemaakt met omringende scholen (al dan niet in de vorm van een OPDC).

Uit de bovenstaande cijfers blijkt dat de scholen de assistent-opleiding in het vmbo als een aanvulling zien van het ondersteuningsaanbod dat ze al in huis hebben, een nieuwe mogelijkheid om leerlingen binnen boord te houden die buiten de boot dreigen te vallen. De assistent-opleiding ligt duidelijk in het verlengde van het huidige (zorg)aanbod.

III. Het aanbod van de assistent-opleidingen

Aanbod van de assistent-opleidingen	Sector	Aantal keren genoemd
Zorghulp (10795)	Zorg en welzijn	17
Winkelassistent (10779)	Economie	15
Assistent bouwplaats (10763)	Techniek	14
Horeca-assistent (10403)	Economie	12
Assistent constructiewerker/lasser (10124)	Techniek	8
Assistent sterkstroom installaties (10765)	Techniek	7
Productiemedewerker plaatwerken (10123)	Techniek	6
Administratief medewerker (10053)	Economie	5
Assistent medewerker voedsel en groen	Landbouw	4

(voedingsindustrie) (12002)		
Assistent medewerker voedsel en groen (bloemen- en tuincentrumbranche) (12003)	Landbouw	4
Assistent medewerker voedsel en groen (dierverzorging) (12004)	Landbouw	4
Assistent medewerker voedsel en groen (groene ruimte) (12005)	Landbouw	4
Assistent bankwerker montage (10091)	Techniek	3
Assistent medewerker voedsel en groen (plantenteelt) (12001)	Landbouw	3
Assistent schilderen (10797)	Techniek	3
Assistent bakker (10504)	Economie	2
Assistent bankwerker/montage (10091)	Techniek	2
Assistent mobiliteitbranche (10888)	Techniek	2
Opslagmedewerker (10023)	Economie	2
Aspirant lasser (10127)	Techniek	1
Assistent infratechniek (10871)	Techniek	1
Assistent meubelmaker/machinaal houtbewerker (10938)	Techniek	1
Assistent medewerker naaizaal (10378)	Techniek	1
Montageassistent installatietechniek (10538)	Techniek	1
Orderpicker (10024)	Economie	1

Op de vraag welke assistent-opleiding(en) de scholen starten werd uiteenlopend gereageerd. Een deel van de scholen heeft al heel concreet voor ogen welke opleidingen dat zijn of worden. Anderen zijn nog minder ver in hun voorbereidingen.

De scholen die al gestart zijn met de trajecten noemen specifieke mbo-1-opleidingen met naam en toenaam (crebo-nummer). De meeste opleidingen behoren tot de sector techniek. Dat is op zichzelf ook niet zo vreemd, want van de ruim 90 mogelijke assistent-opleidingen is het overgrote deel een technische opleiding (zie bijlage 1). Het meest genoemd worden de opleidingen Zorghulp, Winkelassistent, Assistent bouwplaats en Horeca-assistent.

De scholen die zich in 2004-2005 gestart zijn met de voorbereidingen noemen soms al specifieke mbo-opleidingen, maar beperken zich meestal tot het noemen van de afdelingsvakken en/of intrasectorale programma's waar vanuit ze willen starten.

Drie vmbo-scholen sluiten met hun assistent-opleiding aan op experimenten met een brede assistent-opleiding in het mbo.

In de groene sector springen geen specifieke assistent-opleidingen in het oog. Alle vijf assistent-opleidingen worden genoemd, maar omdat het aantal scholen dat dit jaar van start gaat (en ook al concrete ideeën heeft welke opleidingen aangeboden worden) gering is, zegt dit nog niet zo veel.

De monitorgesprekken

Meer dan 90 vmbo-scholen hebben toestemming gekregen om assistent-opleidingen te starten. Om in een relatief kort tijdsbestek alle scholen te kunnen spreken heeft het CLN er voor gekozen om geen individuele gesprekken te organiseren, maar vmbo-scholen uit te nodigen samen met hun mbo-partner. Op deze wijze hebben wij snel en duidelijk een beeld gekregen van de ontwikkelingen in den lande. Vanzelfsprekend zijn niet alle vmbo-scholen in een samenwerkingsverband met een aoc- of roc-instelling even ver. Ook maken niet alle scholen dezelfde keuzes. Desondanks merkten wij dat de scholen in een dergelijk netwerkverband zich voldoende in een en dezelfde richting ontwikkelen om conclusies te kunnen trekken.

In de maanden november 2004 tot en met april 2005 heeft het CLN 28 monitorgesprekken gevoerd, 22 met OCW-scholen en zes met LNV-scholen. Twee OCW- en vier LNV-scholen (met in totaal zeven vestigingen) hebben aangegeven dit jaar nog niet met de assistent-opleiding in het vmbo te starten. In overleg met elk van deze scholen is besloten dat een monitorgesprek op dit moment nog niet aan de orde is.

Volgens eigen zeggen bevinden twaalf van deze projecten zich in het voorbereidingsjaar. De overige zestien zijn inmiddels van start gegaan. Tijdens deze gesprekken werd duidelijk dat scholen uiteenlopende definities hanteren voor 'voorbereidingsfase' en 'van start gaan'. Volgens sommige scholen ga je pas van start als je leerlingen daadwerkelijk een assistent-opleiding volgen. Anderen beschouwen ook de aanloopfase, (de eerste helft van) leerjaar drie, ook als 'van start gaan'. In de onderstaande uitwerking ziet het CLN de 'voorbereidingsfase' als de praktische en organisatorische aanloop naar de trajecten. 'Van start gaan' is het draaien van de assistent-opleiding. In onze ogen kan een school de assistent-opleiding aanbieden, maar er op dit moment geen leerlingen in het traject hebben zitten.

1. Leerlingaantallen

Uit de monitorgesprekken bleek dat de assistent-opleidingen in het vmbo tegemoet komen aan een duidelijke behoefte. Veel van de deelnemende scholen hebben leerlingen onder hun hoede die niet geschikt zijn voor de brede basisberoepsgerichte leerweg. Ook leerwerktrajecten bieden geen oplossing. Dat deze trajecten aan een duidelijke behoefte tegemoet komen, blijkt uit de Integrale Leerlingtelling 2004 en de cijfers van het ministerie van LNV. In de onderstaande tabel staan de leerlingaantallen vermeld in de assistent-opleiding op 1 oktober 2004 (zie ook bijlage 2):

Aantal leerlingen in de assistent-opleiding in het vmbo (schooljaar 2004-2005)

	Sector	Leerjaar 3	Leerjaar 4	Totaal
In regulier onderwijs	Techniek	9	108	117
	Economie	13	46	59
	Zorg & welzijn	22	74	96
	Groen	0	1	1
In AOC's	Groen	18	70	88
Totaal		62	299	361

(Bron: CFI, Integrale Leerlingtelling 2004 en ministerie van LNV)

Op de teldatum volgden 361 vmbo-leerlingen een assistent-opleiding. Het overgrote deel van de leerlingen (82,2 procent) zit al in het vierde leerjaar; deze leerlingen behalen aan het einde van dit schooljaar hun mbo-1-diploma. Slechts een kleine minderheid (17,8 procent) zit in het derde leerjaar. Deze leerlingaantallen zijn aan de hand van twee oorzaken te verklaren. In de eerste plaats konden de vmbo-scholen, zoals gezegd, deze leerlingen met de bestaande middelen (basisberoepsgerichte leerweg, leerwerktrajecten en leerwegondersteunend onderwijs) niet goed bedienen. Deze groep is te goed voor het praktijkonderwijs, maar is niet in staat om zich in de andere trajecten staande te houden.

De ministeries van OCW en LNV bieden de vmbo-scholen met de assistent-opleiding een nieuwe vorm van onderwijs op maat. De scholen van het eerste cohort konden deze leerlingen tot voor kort niet goed bedienen en zijn direct ingesprongen op de mogelijkheid om de assistent-opleiding in het vmbo aan te bieden. Dat verklaart het verhoudingsgewijs hoge aantal scholen dat de trajecten direct al aanbiedt en het eveneens hoge aantal leerlingen in leerjaar 4. De komende jaren zal het aantal leerlingen in leerjaar 3 aantrekken. Als ook de overige eerstecohortscholen hun assistent-opleidingen op de rails hebben.

Een tweede oorzaak voor de 'ogenschijnlijke scheefgroei', ruim tachtig procent van de leerlingen is vierdejaars en slechts een kleine twintig procent derdejaars, is de peildatum zelf. Uit de monitorgesprekken bleek dat de meeste scholen potentiële assistent-kandidaten al in de onderbouw op het oog hebben (zie *paragraaf III. Determinatie*), maar dat de uiteindelijke determinatie pas in de loop van het derde leerjaar plaatsvindt. Op 1 oktober zitten de leerlingen nog in de reguliere basisberoepsgerichte leerweg en kunnen nog niet als leerlingen in de assistent-opleiding bestempeld worden. Een zelfde patroon is ook zichtbaar bij leerwerktrajecten:

Aantal leerlingen in leerwerktrajecten in schooljaar 2004-2005 (in zowel het reguliere onderwijs als op aoc's)

	Leerjaar 3	Leerjaar 4	Totaal
Lwt-leerlingen	1605	3070	4675

(Bron: CFI, Integrale Leerlingtelling 2004 en ministerie van LNV)

Het is lastig om op dit moment in te schatten hoeveel leerlingen er een assistent-opleiding volgen. Zoals gezegd bleek uit de monitorgesprekken dat de meeste scholen hun leerlingen na de teldatum het traject laten instromen. Het is dan ook veilig om aan te nemen dat het om meer dan 361 leerlingen gaat. Uit de gesprekken bleek bijvoorbeeld dat in Amsterdam bijvoorbeeld al ongeveer 200 vmbo-leerlingen in het maatraject zitten. De Integrale Leerlingtelling 2004 en de telgegevens van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) bieden dan ook een eerste indicatie.

II. Doelgroep

In de tabellen is telkens een onderscheid gemaakt tussen de scholen die al zeggen gestart te zijn en degenen die zich nog in de voorbereidingsfase bevinden. Hoewel deze laatste groep nog met vraagstukken worstelt, zijn dezelfde tendensen zichtbaar als bij de starters. Daarnaast zijn de OCW- en de LNV-scholen uitgesplitst. Ook hierbij valt op dat de tendensen hetzelfde zijn.

Doelgroep van de assistent-opleiding	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	

Leerlingen die niet in staat zijn om een bb-diploma of lwt – al dan niet met lwoo - te halen (en 'te goed' zijn voor pro)	12	4	10	2	28
Individuele leerlingen die uit dreigen te vallen in vmbo of mbo (spijbelen, motivatie- of sociaal-emotionele problemen, verkeerde studiekeuze op mbo en werkeloze jongeren) en die gebaat zijn bij een kleinschalige, vertrouwde leeromgeving	2	-	4	-	6
Totaal	18		16		34

N= 28

Alle ondervraagde scholen zijn van mening dat de assistent-opleiding bestemd is voor die vmbo-leerlingen die niet mee kunnen komen in de brede basisberoepsgerichte leerweg of het leerwerktraject. Het gaat om leerlingen die cognitief zwak zijn, en daarnaast ook gedragsproblemen, beperkte sociale vaardigheden en een zwak schoolritme hebben. In de woorden van een van de gespreksdeelnemers: 'Deze leerlingen zijn schoolmoe'. De scholen zijn het er over eens dat deze leerlingen een intensieve begeleiding nodig hebben in de kleinschalige, vertrouwde omgeving van het vmbo.

Tijdens de gesprekken kwam verschillende malen ook specifiek het vak Nederlands in het leerwerktraject ter sprake. Sommige scholen vinden Nederlands in het leerwerktraject voor deze leerlingen een onoverkomelijk struikelblok; voor menige potentiële leerwerktrajectleerling is de noodzakelijke voldoende (het eindcijfer 6 of hoger) voor Nederlands eenvoudigweg niet haalbaar. De assistent-opleiding biedt scholen de mogelijkheid om deze leerlingen zowel theoretische als praktische kennis contextrijk toe te passen en direct toe te leiden naar niveau 1.

De meeste scholen zien de assistent-opleiding als een maatwerktraject voor vmbo'ers. Tijdens de meeste monitorgesprekken vroegen de scholen zich af of de assistent-opleiding en het leerwerktraject bij hun op school naast elkaar zouden moeten bestaan. Sommige pilot-scholen zien op termijn de assistent-opleidingen de leerwerktrajecten volledig overvleugelen. Ze verwachten dan ook dat de leerwerktrajecten uiteindelijk verdwijnen. Anderen zien daarentegen de meerwaarde van het aanbieden van beide trajecten. De meerderheid van de scholen laat zich echter nog niet uit voor een van beide.

Opvallend was overigens dat enkele ondervraagde scholen in nauwe samenwerking met het mbo de assistent-opleidingen in het vmbo breder inzetten. Deze scholen zien de assistent-opleiding als mogelijkheid om ook potentiële voortijdig schoolverlaters op te vangen; ook deze kinderen profiteren van de kleinschalige, vertrouwde omgeving van het vmbo. Juist deze vertrouwde omgeving kan eerder uitgevallen leerlingen wederom motiverend voor het onderwijs. Doordat deze scholen meerdere doelgroepen voor ogen hebben, komen de cijfers in de bovenstaande tabel hoger uit dan het aantal gestarte projecten.

III. Determinatie

De meeste scholen volgen het tijdspad dat ook bij de determinatie van leerwerktrajectleerlingen gebruikt wordt: de eerste, voorzichtige determinatie vindt plaats in de onderbouw, waarna de definitieve selectie in de loop van het derde leerjaar volgt.

Het moment van determineren	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Onderbouw/leerjaar 2	1	1	-	1	3
(Eerste helft) leerjaar 3	9	3	4	1	17
Geen vast moment of periode (flexibele gedetermineerd)	2		2		4
Nog niet duidelijk wanneer gedetermineerd wordt	-		4		4
Totaal	16		12		28

N= 28

Veel scholen worstelen met het onderscheid tussen de assistent-opleiding en het leerwerktraject; lang niet iedereen heeft op dit moment scherp op zijn netvlies staan welk traject voor welke leerling het meest geschikt is. Tijdens de gesprekken bleek dat enkele scholen leerlingen vanuit het leerwerktraject doorschoven naar de assistent-opleidingen, maar ook vanuit de assistent-opleiding naar het leerwerktraject. Naar mate de scholen de komende jaren meer ervaring opdoen met de assistent-opleiding zal het onderscheid tussen beide trajecten (en de daarmee samenhangende determinatieprocessen) duidelijker worden.

De meeste scholen hanteren sociaal-emotionele problematiek en het gebrek aan sociale vaardigheden als criterium om leerlingen de assistent-opleiding in te laten stromen (en niet het leerwerktraject). Andere scholen noemen de mate van taalbeheersing. Als die te laag is voor het leerwerktraject, dan komt de assistent-opleiding in beeld. Op de keper beschouwd lijken de leerlingen in een assistent-opleiding langer onder de hoede van de school te blijven. De leerwerktrajectleerlingen gaan eerder op stage.

In het verlengde van deze discussie hebben tot nu toe dan ook weinig scholen concrete determinatiecriteria voor de assistent-opleiding op papier gezet. Bij navraag bleek dat de selectie doorgaans plaatsvindt op basis van afgeleide determinatiecriteria van leerwerktrajecten. Daarnaast determineren verschillende scholen aan de hand van zelf opgestelde leerlingenkenmerken en (in samenspraak met het mbo) assessmentgesprekken. En hoewel de assistent-opleiding een gezamenlijk traject is van vmbo en mbo, nemen de meeste vmbo-scholen de determinatie volledig voor eigen rekening.

Wie determineert de potentiële ao-leerlingen?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Vmbo determineert alleen (mbo niet actief betrokken bij)	9	4	9	1	24

determinatie)					
Vmbo en mbo determineren samen/allebei	3		1		4
Totaal	16		12		28

N= 28

In tegenstelling tot de leerwerktrajecten kiezen de meeste scholen ervoor om hun leerlingen pas in het vierde jaar met de assistent-opleiding te laten starten. Een kleine groep laat hun leerlingen al in de loop van het derde jaar (na de kerst) instromen. Het is heel goed denkbaar dat het instroommoment de komende jaren naar de tweede helft van het derde leerjaar verschuift. De meeste scholen die al daadwerkelijk leerlingen in de trajecten hebben zitten, zijn noodgedwongen direct aan de slag gegaan; ze konden geen kant op met deze leerlingen. Verschillende van hen hebben aangegeven dat ze hun determinatieprocedure de komende tijd tegen het licht zullen houden en naar alle waarschijnlijkheid het instroommoment vervroegen.

Een enkeling heeft gekozen voor een flexibel startmoment.

Wanneer stromen de leerlingen de assistent-opleiding in?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Start van het ao-traject in leerjaar 3	4	3	2	2	11
Start van het ao-traject in leerjaar 4	8	-	1	-	9
Geen vast startmoment	-	1	2	-	3
Nog niet besloten of in leerjaar 3 of 4 gestart wordt	-		5	-	5
Totaal	16		12		28

N= 28

Hoewel het aantal deelnemende groen-scholen zeer beperkt is, lijken deze scholen over het algemeen eerder te starten met de maattrajecten dan de OCW-scholen. Dit kan te maken hebben met de ervaringen die groen heeft met Track21, de voorloper van de assistent-opleiding in het vmbo.

IV. Programma-aanbod

De scholen waren nagenoeg eensgezind over het programma-aanbod. Omdat het programma-aanbod een van de vier onderwerpen was waarover het vmbo concrete afspraken moest maken met het mbo, was dit weinig verrassend. Nagenoeg alle scholen kiezen voor het mbo-programma. Ruim 22 procent neemt het integraal over (al dan niet inclusief de toetsing). Ruim 44 procent past het mbo-programma enigszins aan aan de vmbo-leerlingen.

Programma-aanbod	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	

Volledige bestaande programma van het roc/aoc overgenomen (inclusief toetsing)	4	-	1	1	6
Maattrajecten (afgeleid van de niveau 1-eisen)	6	2	4	1	13
Programma van het vmbo is leidend (voorlopig)	1		-		1
Programma nog niet rond	1	2	5	-	8
Totaal	16		12		28

N= 28

Op de vraag wie dit programma dan van dag tot dag verzorgt, zijn de scholen eveneens vrij eensgezind. De meeste vmbo-scholen laten hun eigen docenten het programma draaien, op de eigen school; voor de leerling vertrouwde docenten in een bekende, kleinschalige omgeving. Een kwart van de scholen betreft hier ook de mbo-docenten bij.

Wie verzorgt het programma?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Programma aangeboden door vmbo-docenten	7	4	4	2	17
Programma aangeboden door vmbo- en mbo-docenten	5	-	2	-	7
Programma aangeboden door mbo-docenten	-	-	-	-	-
Nog niet duidelijk wie programma aanbiedt	-	-	4	-	4
Totaal	16		12		28

N= 28

V. Beroepspraktijkvormings-plaatsen

Het regelen van bpv-plaatsen voor de leerlingen in de assistent-opleidingen ligt in het verlengde van het verzorgen van het onderwijsprogramma. In de meeste gevallen regelen de vmbo-scholen stageadressen voor hun leerlingen. In een enkel geval speelt ook het mbo of het Kenniscentrum beroepsonderwijs hierbij een rol.

Wie regelt de bpv-plaatsen?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Vmbo	8	1	5	2	16
vmbo en mbo (en het	3	-	3	-	6

bedrijfsleven)					
Mbo	1	-	-	-	1
Kenniscentrum	-	3	-	-	3
Leerlingen	-		2	-	2
Totaal	16		12		28

N= 28

Het zijn hoofdzakelijk de vmbo-scholen die de begeleiding voor hun rekening nemen. Begeleiding door mbo-docenten of door vmbo en mbo gezamenlijk komt voorsnog veel minder voor. De meeste scholen hebben voor de begeleiding praktijkdocenten voor ogen, een enkele school werkt met speciaal aangewezen begeleiders. Sommige voorbereidende scholen spelen met de gedachte om hiervoor afgekeurde vaklieden en gepensioneerd docenten in te zetten.

Leerlingen die nog niet klaar zijn om op stage te gaan, worden op school voorbereid. In navolging van leerwerktrajecten kan dit bijvoorbeeld door middel van schoolinterne stages.

Wie begeleidt de leerlingen?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Begeleiding verzorgd vanuit vmbo	7	4	7	2	20
Begeleiding verzorgd vanuit mbo	1		-		1
Begeleiding verzorgd door beiden	4		-		4
Nog niet duidelijk wie de begeleiding verzorgd	-		3		3
Totaal	16		12		28

N= 28

Uit de gesprekken bleek dat het vinden van een leerbedrijf in de administratie-, bouw- en zorgsectoren lang niet altijd even eenvoudig was. Uit verschillende gesprekken kwamen ook kritische geluiden uit de bouwsector naar voren. De bouw zou weinig enthousiast zijn over de assistent-opleidingen in het vmbo. Vooral de sociale vaardigheden van deze leerlingen zouden ver beneden de maat liggen. Soortgelijke geluiden werden soms ook gehoord in de zorg- en welzijnsectoren. Voor de overige sectoren geldt dat het vinden van bpv-plaatsen meestal geen probleem is. In sommige regio's verloopt het eenvoudiger dan in andere, maar door de bank genomen zijn er voldoende leerbedrijven voor handen. Wel spreken meerdere scholen hun bezorgdheid uit over de beschikbaarheid van bpv-plaatsen in de toekomst. De groeiende stagemogelijkheden en de verbreding van duale trajecten heeft in hun ogen consequenties voor de beschikbaarheid van leerwerkplekken. Het praktijkonderwijs, leerwerktrajecten, de basis- en kaderberoepsgerichte, gemengde en theoretische leerwegen en beroepsopleidende en beroepsbegeleidende leerwegen vissen allemaal in een en dezelfde vijver. De vmbo-scholen in de grote steden stuiten hier al op. Ze spreken van een verzadigde stagemarkt. De teruglopende economie maakt het er bovendien ook niet makkelijker op. Willen scholen ook in de

toekomst voldoende stageplaatsen tot hun beschikking hebben, dan moeten ze samen met hun partners (financieel) investeren.

De algemene verwachting is dan ook dat het in de toekomst lastiger zal zijn om leerlingen in bedrijven te plaatsen. Met name de leerlingen in de lagere regionen van het vmbo zouden hier last van kunnen gaan krijgen. Sommigen menen dat schoolinterne stages wellicht een oplossing kunnen bieden.

Werkt u met geaccrediteerde bedrijven?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Geaccrediteerde leerbedrijven	7	4	4	2	17
Niet-geaccrediteerde leerbedrijven (onvoldoende geaccrediteerde bedrijven te vinden)	5	-	6	-	11
Totaal	16		12		28

N= 28

Hoewel voor nagenoeg elke assistent-opleiding een geschikt leerbedrijf gevonden kon worden, waren lang niet alle leerbedrijven geaccrediteerd. De scholen zijn zich er van bewust dat ze wettelijk verplicht zijn om te werken met door de kenniscentra geaccrediteerde leerbedrijven. In de praktijk bleek dat niet altijd even eenvoudig. In de gevallen waarin dat niet lukte, vielen de scholen terug op hun vertrouwde stageadressen. Bedrijven waarvan men weet dat ze goed om kunnen gaan met dit type leerlingen. Doorgaans waren dit eenmans- of kleine familiebedrijven zonder accreditatie.

In het verlengde van de krapper wordende stagemarkt vraagt een groot deel van de scholen zich af of het ook altijd wel noodzakelijk is om in zee te gaan met geaccrediteerde bedrijven. Voor stages bij leerwerktrajecten of de overige leerwegen staat accreditatie buiten kijf. Maar in veler ogen gaat het bij de assistent-opleiding in het vmbo slechts om beperkte trajecten met de daarbij behorende specifieke eisen.

De scholen gaven regelmatig aan dat lang niet ieder bedrijf geschikt is. De leerlingenbegeleider ter plaatse speelt een cruciale rol. De scholen zijn van mening dat tijdens de buitenschoolse periode vooral sociale aspecten aan bod moeten komen. Vooralsnog hebben de kenniscentra hier geen oog voor. Sommige scholen merken dat in hun eigen ogen uitermate geschikte stagebedrijven niet door de kenniscentra geaccrediteerd worden. Ook hebben sommige werkgevers moeite met deze categorie leerlingen. Eén van de scholen heeft verschillende leerlingen uit de assistent-opleiding moeten halen, omdat ze eenvoudigweg geen bpv-plaatsen kon vinden; de werkgevers vonden de leerlingen te taalzwak. COLO heeft in ieder geval toegezegd dat de kenniscentra de door scholen voor accreditatie aangedragen bedrijven zo snel mogelijk zullen accrediteren.

Overigens viel tijdens de gesprekken op dat een groot aantal scholen hun leerbedrijven specifiek voorbereiden op de komst van deze assistent-opleidingleerlingen. Anderen doen dat daarentegen bewust niet.

VI. Examinering

De examinering was evenals het programma-aanbod een van de onderwerpen waarover vmbo en mbo vooraf concrete afspraken moesten maken. De scholen waren dan ook nagenoeg unaniem over de wijze van examineringen en de regierol.

Examinering	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Examinering onder regie van het mbo/kce	10	4	10	1	25
Examinering onder regie van vmbo en mbo	2	-	-	1	3
Totaal	16		12		28

N= 27

De wijze van toetsen laat hetzelfde beeld zien als het programma-aanbod. De meeste scholen nemen of integraal de mbo-toetsen over of ontwikkelen zelf toetsen (passen de mbo-toetsen aan).

Krijgen de leerlingen aparte toetsen?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Ao-leerlingen maken dezelfde toetsen als reguliere niveau 1-opleiding	5	-	4	-	9
Ao-leerlingen hebben eigen toetsen/portfolio/evc's	5	4	2	1	12
De wijze van examineren staat nog ter discussie	2	-	4	1	7
Totaal	16		12		28

N= 28

Hierbij is overigens opvallend dat in tegenstelling tot het programma-aanbod de toetsen afgenomen worden op zowel het vmbo als het mbo. De vmbo-scholen geven de voorkeur aan toetsen in een veilige en vertrouwde omgeving, maar vooralsnog gebeurt dit hoofdzakelijk op de mbo-instellingen. Zowel de vmbo- als de mbo-instellingen geven aan dat dit toch vooral een vertrouwenskwestie is. De assistent-opleidingen in het vmbo zijn pas net van start gegaan, waardoor nog lang niet alles even helder is. Als de trajecten enige tijd draaien, groeit het wederzijdse vertrouwen en zal de toetsing in toenemende mate op het vmbo plaatsvinden.

VII. Organisatie

De meeste scholen hebben slechts beperkte aantallen leerlingen in de assistent-opleidingen. Hoewel iedereen het er over eens is dat deze leerlingen eigenlijk individuele trajectbegeleiding nodig hebben, vergt dit financieel en formatief erg veel. De leerlingen in een assistent-opleiding worden dan ook om budgettaire redenen doorgaans gecombineerd met reguliere klassen.

Organisatie	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Ao-leerlingen volgen lessen op vmbo in klassen samen met andere leerlingen (pro/lwt/bb/kb/roc)	8	-	3	-	11
Ao-leerlingen zitten in aparte ao-groepen (op vmbo/mbo)	2	2	4	1	9
Ao-leerlingen zitten deels in reguliere klassen (algemene vakken) en deels in aparte groepen (praktijkvakken)	2	2	3	1	8
Totaal	16		12		28

N= 28

Verschillende scholen en mbo-instellingen hechten veel waarde aan terugkomdagen, zodat leerlingen kunnen reflecteren op hetgeen ze op hun stage geleerd hebben. Deze zelfde scholen merken op dat er veel geld uitgegeven wordt aan curatieve trajecten, maar (nog) niet aan preventie. Meer ruimte voor praktische programmaonderdelen in de onderbouw zoals verwoord in *Koers VO. De leerling geboeid, de school ontketend* (juni 2004) en recentelijker in *Vmbo: het betere werk* (april 2005) bieden hiervoor een goede aanzet.

VIII. Rechtsbescherming

Alle scholen hebben de rechten en plichten van de assistent-opleidingleerlingen op papier gezet. Hierbij bestaan twee varianten: de rechtsbescherming is specifiek voor deze leerlingen opgesteld of de rechtsbescherming is integraal overgenomen van het mbo.

Rechtsbescherming	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Geregeld op papier	12	4	11	2	28
(Nog) niet geregeld	-	-	-	-	-
Totaal	16		12		28

N= 28

Hoe is de rechtsbescherming vormgegeven?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Specifiek voor deze leerlingen geschreven	5	1	4	1	11
Leerlingen vallen onder onderwijs- en examenregeling van roc (en dus zelfde regels als overige leerlingen)	7	3	6	1	17
Totaal	16		12		28

N= 28

Tijdens enkele monitorgesprekken kwam naar voren dat het lastig is om een goede verzekering voor deze leerlingen af te sluiten. De verzekeraars willen 'geen enkele aansprakelijkheid voor de stage van leerlingen'. Daarnaast mogen asielzoekers de opleiding wel volgen, maar ze kunnen niet op stage. Andere scholen sluiten een aansprakelijkheidsverzekering door te werken met stagecontracten. Alles wat voortkomt uit het curriculum is door stagecontracten afgedekt. Doen ze dit niet, dan verwachten de scholen problemen te krijgen met de arbeidsinspectie.

IX. Doorstroming

Alle deelnemende scholen hebben de doorstroming van de assistent-opleidingleerlingen geregeld: met het niveau-1-diploma kunnen ze doorstromen naar niveau 2 op het mbo.

Doorstroming	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Met diploma recht op verwante doorstroming naar niveau 2 op roc	12	4	10	2	28
Doorstroming is nog niet geregeld	-	-	-	-	
Totaal	16		12		28

N= 28

De verwachtingen rond de leerlingen die hun assistent-opleiding afgerond hebben, lopen uiteen. Een kleine 50 procent van de scholen verwacht dat niveau 1 voor deze leerlingen ook eindonderwijs zal zijn. Het belangrijkste argument hiervoor is dat er in de reguliere niveau-2-opleidingen niet of nauwelijks rekening met ze gehouden wordt. Op het vmbo en met name in dit traject worden de leerlingen met veel zorg en individuele aandacht begeleidt. Als ze doorstromen naar een niveau 2-opleiding komen ze in een reguliere klas terecht zonder specifieke ondersteuning. De verwachting is dat de meeste leerlingen niet in staat zijn om dan het hoofd boven water te houden.

Overigens kwam uit de gesprekken duidelijk naar voren dat de doorstroming naar niveau 2 weliswaar wettelijk geregeld was, maar dat van leerling tot leerling bekeken werd wat het beste paste bij zijn capaciteiten en interesses. De meeste scholen vonden het dan ook geen probleem dat de assistent-opleiding voor de meeste leerling eindonderwijs is. Doorstroming naar niveau 2 is prijzenswaardig, maar niet per se het doel. Het gaat deze scholen er om dat de leerling een traject volgt dat bij hem past. Als een leerling wil leren lassen en de school slaagt er in voor hem een bedrijf te vinden dat hem kan opvangen, dan is dat prima. Als de leerling aangeeft door te willen naar niveau 2, dan wordt hiervoor alles in het werk gesteld.

Wat verwacht u van deze leerlingen?	Gestart		In voorbereiding		Totaal
	OCW	LNV	OCW	LNV	
Voor de meeste leerlingen is ao eindonderwijs	8	1	4	-	13
De meeste leerlingen stromen door naar niveau 2	4	1	2		7
Nog geen beeld over aantal leerlingen dat doorstroomt naar niveau 2	-	2	4	2	8
Totaal	16		12		28

N= 28

Bijlage 1: Overzicht van de assistent-opleidingen per beroepsgericht programma

Sector, beroepsgericht programma	CREBO-nummer, naam opleiding, BRIN-nr. + naam LOB
techniek, bouwtechniek	10763 bouwplaatsassistent 02EW Bouwradius 10797 assistent schilder 02FW Savantis 10885 assistent industrieel lakverwerker/metaalconserveerder 02FW Savantis 10492 assistent bestekzoeker 04IN SH&M 10937 assistent timmerindustrie 04IN SH&M 10938 assistent meubelmaker / machinaal houtbewerker 04IN SH&M
techniek, metaaltechniek	10090 assistent productietechnisch vakkracht 02PR Kenteq 10091 assistent bankwerker montage 02PR Kenteq 10110 assistent machinaal verspaner 02PR Kenteq 10123 productiemedewerker plaatwerken 02PR Kenteq 10124 assistent constructiewerker/lasser 02PR Kenteq 10127 aspirant lasser 02PR Kenteq 10865 assistent productiemedewerker metalen ramen 02PR Kenteq 10901 basislasser 02PR Kenteq
techniek, elektrotechniek	10264 assistent monteur montage elektronica componenten (AMME) 02PR Kenteq 10265 assistent monteur assemblage elektro componenten (AMAE) 02PR Kenteq 10266 assistent monteur elektrische vliegtuiginstallaties (AMVI) 02PR Kenteq 10268 assistent monteur laagspanningsnetwerken (AMLN) 02PR Kenteq 10539 montage-assistent distributietechniek (MASd) 02PR Kenteq 10765 assistent monteur sterkstroominstallaties (AMSI) 02PR Kenteq
techniek, voertuigentechniek	10225 aankomend voorbewerker 02FZ Innovam / 02QI Vocar 10224 verkoper tankstation 02FZ Innovam / 02QI Vocar 10888 assistent mobiliteitsbranche 02FZ Innovam / 02QI Vocar
techniek, installatietechniek	10536 montage-assistent verwarmingstechniek (MASv) 02PR Kenteq 10537 montage-assistent koudetechniek (MASk) 02PR Kenteq 10538 montage-assistent installatietechniek (MASi) 02PR Kenteq
techniek, grafische techniek	10359 grafisch assistent 02PT grafisch opleidingscentrum
techniek, transport en logistiek	10224 verkoper tankstation 02FZ Innovam / 02QI Vocar

	10888 assistent mobiliteitsbranche 02FZ Innovam / 02QI Vocar
	10681 assistent operationeel medewerker transport en logistiek 25HV Transport & Logistiek
	10692 assistent operationeel medewerker op- en overslag 25HV Transport & Logistiek
techniek, ISP metalektro	10225 aankomend voorbereider 02FZ Innovam / 02QI Vocar
	10090 assistent productietechnisch vakkracht 02PR Kenteq
	10091 assistent bankwerker montage 02PR Kenteq
	10110 assistent machinaal verspaner 02PR Kenteq
	10123 productiemedewerker plaatwerken 02PR Kenteq
	10124 assistent constructiewerker/lasser 02PR Kenteq
	10127 aspirant lasser 02PR Kenteq
	10264 assistent monteur montage electronica componenten (AMME) 02PR Kenteq
	10265 assistent monteur assemblage elektro componenten (AMAE) 02PR Kenteq
	10266 assistent monteur elektrische vliegtuiginstallaties (AMVI) 02PR Kenteq
	10268 assistent monteur laagspanningsnetwerken (AMLN) 02PR Kenteq
	10539 montage-assistent distributietechniek (MASd) 02PR Kenteq
	10765 assistent monteur sterkstroominstallaties (AMSI) 02PR Kenteq
	10865 assistent productiemedewerker metalen ramen 02PR Kenteq
	10901 basislasser 02PR Kenteq
techniek, ISP installelectro	10264 assistent monteur montage electronica componenten (AMME) 02PR Kenteq
	10265 assistent monteur assemblage elektro componenten (AMAE) 02PR Kenteq
	10266 assistent monteur elektrische vliegtuiginstallaties (AMVI) 02PR Kenteq
	10268 assistent monteur laagspanningsnetwerken (AMLN) 02PR Kenteq
	10536 montage-assistent verwarmingstechniek (MASv) 02PR Kenteq
	10537 montage-assistent koudetechniek (MASk) 02PR Kenteq
	10538 montage-assistent installatietechniek (MASi) 02PR Kenteq
	10539 montage-assistent distributietechniek (MASd) 02PR Kenteq
	10765 assistent monteur sterkstroominstallaties (AMSI) 02PR Kenteq
techniek, ISP bouwbreed	10763 bouwplaatsassistent 02EW Bouwradius
	10797 assistent schilder 02FW Savantis

	10885 assistent industrieel lakverwerker/metaalconserveerder 02FW Savantis
	10871 assistent infratechniek 02QH SBW
	10492 assistent bestekzoeker 04IN SH&M
	10937 assistent timmerindustrie 04IN SH&M
	10938 assistent meubelmaker / machinaal houtbewerker 04IN SH&M
	10871 assistent infratechniek 02QH SBW
techniek, kust-, Rijn- en binnenvaart	
techniek, haven en vervoerschool	10681 assistent operationeel medewerker transport en logistiek 25HV Transport & Logistiek
	10692 assistent operationeel medewerker op- en overslag 25HV Transport & Logistiek
techniek, mode en techniek	10378 assistent medewerker naaizaal 02PU lift group 10379 assistent operator veredeling 02PU lift group 10380 assistent operator garenerverwerking 02PU lift group 10381 assistent operator vezelverwerking 02PU lift group
Z&W, verzorging algemeen	10795 zorghulp 02QG OVDB
Z&W, uiterlijke verzorging	
Z&W, ISP zorg en welzijn breed	10795 zorghulp 02QG OVDB
economie, administratie	10023 opslagmedewerker 00SE KC Handel 10024 orderpicker 00SE KC Handel 10779 winkelassistent 00SE KC handel 10053 administratief medewerker 00SP Ecabo
economie, handel en verkoop	10023 opslagmedewerker 00SE KC Handel 10024 orderpicker 00SE KC Handel 10779 winkelassistent 00SE KC handel 10224 verkoper tankstation 02FZ Innovam / 02QI Vocar 10914 assistent medewerker opticien 02PS SVGB 10766 assistent medewerker versdetailhandel 17IJ SVO-KBB
economie, mode en commercie	10779 winkelassistent 00SE KC handel
economie, consumptief	10403 horeca-assistent 02PY LOB HTV 10504 assistent-bakker 02PY LOB HTV 10767 productie-assistent versindustrie 17IJ SVO-KBB
economie, ISP consumptief-breed	10403 horeca-assistent 02PY LOB HTV 10504 assistent-bakker 02PY LOB HTV 10767 productie-assistent versindustrie 17IJ SVO-KBB
economie, ISP handel en administratie	10023 opslagmedewerker 00SE KC Handel 10024 orderpicker 00SE KC Handel 10779 winkelassistent 00SE KC handel 10053 administratief medewerker 00SP Ecabo 10224 verkoper tankstation 02FZ Innovam / 02QI Vocar 10914 assistent medewerker opticien 02PS SVGB

10766 assistent medewerker versdetailhandel 17IJ SVO-KBB

landbouw, landbouw en natuurlijke
omgeving en het ISP landbouw-
breed

- 12001 assistent medewerker voedsel en groen (plantenteelt)
AEQUOR
- 12002 assistent medewerker voedsel en groen (voedings-
industrie) AEQUOR
- 12003 assistent medewerker voedsel en groen (bloemen- en
tuincentrumbranche) AEQUOR
- 12004 assistent medewerker voedsel en groen (dierv verzorging)
AEQUOR
- 12005 assistent medewerker voedsel en groen (groene ruimte)
AEQUOR

Bijlage 2: Leerlingenaantallen assistent-opleidingen en leerwerktrajecten in het vmbo per 1 oktober 2004

Assistent-opleiding	Sector	Leerjaar 3	Leerjaar 4	Totaal
In regulier onderwijs	Techniek	9	108	117
	Economie	13	46	59
	Zorg & welzijn	22	74	96
	Groen	0	1	1
In AOC's	Groen	18	70	88
Totaal		62	299	361

Leerwerktraject	Sector	Leerjaar 3	Leerjaar 4	Totaal
In regulier onderwijs	Techniek	484	942	1426
	Economie	310	588	898
	Zorg & welzijn	368	892	1260
	Groen	73	72	145
In AOC's	Groen	370	576	946
Totaal		1605	3070	4675

Bron: CFI, Integrale leerlingtelling 2004 en Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).